

ДІЛО

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Район 18, Б. пив. Конте пост. шканд. 26776. Адреса тел: „Діло—Львів“. Число телефону 565. Рукописів редакція не звертає.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА в Австро-Угорщині: щорічно . . . 15— чотирімісячно . . . 12— піврічно . . . 10— у Львові (без доставки): щорічно . . . 12— чотирімісячно . . . 10— піврічно . . . 8— в Німеччині: щорічно . . . 25— піврічно . . . 15— За зміну адреси платити по 10 с.</p>	<p>Ціна оголошень: Рядок постійної, двохстижкової лінійки розміром 8 с. з включенням 1 с. з оплатою 1'50, з включенням 1'50, з включенням 1'50. Інші умови за згодою. Прогнози розміру лінійки та змісту і оформлення в редакції. Одні прив'язані лінійки у Львові 16 с. на провінції 20 с.</p>
--	--	--

Видає: Видавничий Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Іванко Памейко.

Німеччина і неукраїнське правління України.

Львів, 14. мая 1918.

На скільки можна внести з цесурованих замислів у засіданні головної комісії німецького парламенту, більшість партій парламенту дуже рішучо і різко висловила ся проти німецької політики на Україні. Українська дебата має бути переведена також у новий парламент, а коли німецький нарід дістане певний, нецензураований образ критики німецької політики на Україні зі сторони своїх парламентарних заступників.

Виводи представників німецького правління в обороні політики правління не можна вважати ніякше як вихрутами.

В те, що між розпорядком ген. Айхгорна про заведення німецьких полкових судів на Україні, введенням німецького відділу до салі наради Центральної Ради, насильством над Центральною Радою і її президентом, арештованям членів правління з одної сторони і проголошенням гетьмана з другої сторони не було приренового зв'язку, ніхто не повірить. І речники німецького правління робили вражіння людям, які мусять грати справді непочесну роль, коли севіляють ріжні думки про заговор на німецьку армію, про надужиття того місцевого команданта, який допустив ся насильства над Центральною Радою (хтось каже, що якийсь німецький командант зробить щось проти інтегритету своєї власної влади!), про загрожене—таке диво для Німеччини—життя фінансиста Доброто і т. д.

Не розглядаючи всіх тих подробиць, які самі говорять за себе, — пригляньмо ся головному аргументу німецького правління. Сей аргумент звучить: з Центральною Радою не можливо буде працювати і тому Німеччина—не повинна її — хай так—тільки в реакцію навіть перевертати, доконаний—очевидно—внутрішніми силами самої української суспільности.

Чи з Центральною Радою справді неможливо було працювати, про се ми вже писали. Очевидно, так працювати, як в Скоропадській і його правлінстві, якому можна давати кваліфікації і навіть хвалити ся сим перед світом, щоби ті кваліфікації мусять виконати, — з Центральною Радою справді не було можна, бо Центральною Радою як найвищого добра української землі берегла державної суверенности України.

Про те, хто вважав Центральною Радою, ми також усе писали і про се в цій світлі нема допуск думок, а вже найліпше знає про се німецьке правління.

Та допустім, що праця з Центральною Радою була справді неможлива. Що тоді повинен був зробити львівський, чесний міжнародне право і міжнародну етику шануючий контрагент? Нанести несподівано удар правлінству, з яким заключив договір і яке його запросило собі на поміч? Порушити ся поза межки того правління з його противниками і з противниками української державної самостійности взагалі і заінцізувати переважне того правління „волею і силою народу“ — при чім „волею народу“ була воля російських і польських поміщиків, а „силою народу“ сила військ ген. Айхгорна? Ширити нові очерски на тих самих людей, з якими підансало ся мирний договір, яких величало ся тоді як розумних державних мужів і патріотів своєї вітчизни, — що вони недоволені тільки тому, бо втратили міністерські пенсії і повольські діти?

Кажу німецьке правління побачило, що праця з Центральною Радою не є можлива, могло звернути ся до Центральної Ради з представленням і д. маганем, щоб вона передала свою власну реорганізацію, зреорганізувала кабінет, видала потрібні закони і розпорядки, —

словом усунула ті перешкоди, які унеможливають працю.

В Центральної Раді були заступнені всі українські партії, а також національні меншости, — очевидно, не на основі класової виборчої системи, якої домагаються односторонні Скоропадського і яку власне тепер обороняють пруські юнкри, але на основі загального і рівного виборчого права, на яким оперяється і німецький парламент. Допустім, що більшість Ради, соціалісти революціонери, не мали би зрозуміння для німецького представлення, — то невжеж можна допускати, що між усіми групами Ради не знайшла ся би жінка одна, яку переконали би річчю, в спільний інтересі (з спільним, — а не тільки в інтересі Німеччини!) обох держав подихтовані аргументи? Коли б більшість Ради для таких аргументів була навіть недоступна, тоді ті українські партії, які признали би слушність німецькому становищу, могли б були звернути ся до громадянства і примусити Раду зробити те, чого вимагає — *salus rei publicae*.

Ми певні, що коли б Німеччина була вибрала сю дорогу, була б досягнула бажаний успіх. Тоді не треба б було звертатися, тільки відбула ся би реорганізація і консолідація всіх елементів, які стоять на становищі української державности і бажають забезпечення існування української держави.

Такий повинен би був зробити львівський, чесний, міжнародне право і міжнародну етику шануючий і забезпечення існування української держави бажаючий контрагент.

Німеччина зробила ніякше. Під її кроковим елементами не українські і не демократичні, ворожі не тільки демократичним основам Української Народної Республіки, але самій ідеї української держави, довершили замаз на українську державу властью і захопили в свої неукраїнські руки властью в українській державі.

Що при сям замазу Німеччина мала на увазі не скріплене української держави, тільки інші цілі, видно найліпше з того, що вона віддала державну властью власне в неукраїнські руки і пильно береже, щоб та властью в українські руки не дістала ся.

Домаганя українських партій, щоб вони мали більшість в кабінеті, відкинено. Як допускати ся до кабінету тільки як меншости, щоб служили — доки се треба — українською декорацією. А при тім поставлено їм умову, щоб вони удекуорвали також цільні замази і заявили, що се замази — український. Що вони на таке декорували чужої волі і чужої влади — чужої і ворожої українському народові і українській державі — не згодили ся, се пророчиво свідчать про теперішній німецько-гетьманський курс на Україні.

Сього курсу не викривають німецькі урядові заяви, що гетьман дістав припоручене стояти на становищі української державної самостійности і вести „ліву“ політику. Нині треба було оголосити, що гетьман дістав та ке припоручення. Завтра — може дістати и на кшг. Як, — про се говорять ті члени гетьманського кабінету, які годяться, що вони стоять на становищі української державної самостійности тільки до ти, доки в Росії панують більшовики, та що їх ціль — підготувати зв'язки всіх частей бузної Росії.

Державна українська преса про гетьманське правління.

Статя С. Єфремова. — Голова „Вільного Життя“.

Львів, 14. мая 1918.

В перших відомостях про встановлення гетьмана Скоропадського знаходять ся також поголовки, що „прав“ українські соціалістичні партії (якоб соціалісти-федералісти і соціалісти самостійники) симпатизують зі Скоропадським. Дальший хід подій стверджує, що ті поголовки були безосновні: проти гетьманського правління виступили солідарно всі українські партії.

Щоб наші читачі мали докладний образ, як ставлять ся до правління Скоропадського наші закордонні земляки, подімо в нашій дівнику рід голосів української преси.

Нині подаємо статю С. Єфремова, одного з провідників партії українських соціалістично-федералістів, і передовицю з одеського „Вільного Життя“.

Неукраїнське правління України.

В київській „Новій Раді“ з 10. с. м. містять С. Єфремов огю статю п. н. „Парадоксальне міністерство“:

Організація нової влади на Україні потребує, шкандибуючи і спотикаючись, таки доходить до кінця. Наве міністерств вже мало не власні сформовано. Особистий громадянський склад його, хоча можуть бути ще маленькі перетасовки, визначив ся досі зразно. І тепер можна вже говорити про те обличчя, в яким вийде перед люди се нове „українське“ правління, бо декларація — як самі члени кабінету заздалегідь вже застерігають — має бути чиста ділова і до політичного обличчя додасть не багато, як що тільки додасть що-небудь.

Огже перше „ділове“ правління на Україні — не українське: такий маємо одразу парадокс життя, яке так часто обдаровує нас великими несподіванками. І таких парадоксів буде ще чимало в теперішні часи, так багато,

що і все міністерство д. Лизогуба можемо назвати в значній мірі міністерством парадоксальним, сплетеним з несподіванок та політичного капризизму, з суперечливістю та зосія в різних ознак тієї „волі до влади“, яка жене своїх носителів на карколомні салты моргади. Може бути, що на цих штуках важливі штукарі вирають, може справді вітають собі карк, — але в усякому разі з громадського погляду нове міністерство носить на собі усі прикмети парадоксальности.

Почати з того, що обєзгани властью вимагають, щоб правління провадило українську самостійницьку політику, не орієнтуючись ні на Москву, ні на Варшаву, як виявила українській делегації ген. Гренер. І от російські кадети та острябисти, тина д. Лизогуба та Ржепєцького, не тільки практично „зайшались“ самостійниками, як за більшеницького панування усяка душа до більшовиків горнулася, але й поспішають ся перефрбувати свої обличчя, щоб і про людське око казати показати той політичний маскарад. Не токою за страх, моваля, мо і за совєсь?.. Ма стоїмо — говорив на кадетському з'їзді д. Григорович Барський—перед фінгою української держави. Інші інтереси повинні присилувати, щоб ми принатурнались до нових норм державного життя й увілявали в них наш зміст“. І „реальні політики“, учорашні обєзганки або й центральні сміливо переступають тепер навіть через федералізм і падають в обійми просто до самостійників.

Візьемо ще подіноких людей з теперішнього „самостійницького“ кабінету. Ог на пр. д. Ржепєцький — на київському обрєгу постать досить помітна: соратник Дакоза в міській думі, повірковачого вигляду окуабрас, російської патріот, хоча й Поляк з роду, що будучи головою блаженної пам'яті Тагіанського комітету, воював доветь завзято й щасливо з убогими

Кіно **"КОПЕРНИК"** ЦИРК **"ВОЛЬФЗОНА"** величава драма на 5 віт, наймгучіший фільмовий артістр.

Командства Фільгармонія оркестра з новою цікавою програмою, проведеною строго до кожного моменту сеї чудової драми. — **Тільки короткий час!**

Пун їх відпертю брали ми часто по-...
 Втрати ворожих воздушних сил на німецьких фронтах зносять в цілні 15 баллонів на один літак і 271 літаків, з яких 122 вилетіло за межі ліній діями. Ми втратили 121 літаків і 14 баллонів на пригоні.

3 музики.

В четвер 9 с. м., мала нагоду львівська публіка почути один з ліпших українських концертів, уряджений тов. ім. Миколом Лисенком. Концерт той є у нашій життю муз. поступом вперед, бо був чисто музичний, без жадного театро-маніфестаційного характеру. А на такий концерт треба вже й у нас найвищий час.

Участь в концерті, крім учительських сил товариства, брали також запрошені укр. артисти. З запрошених гостей відпала тетка п. Любінського, котрий в останній хвилі замедулював. До п. Любінського укр. публіка не має права, бо то не перший раз, що в Л. перед українським концертом нагло замедулював.

П. Парахоняківна, тепер артистка місцевого театру, чув я востаннє раз перед двома місяцями, але з виступом і інтерпретацією негідною. Нині п. Парахоняківна вже зрілою артисткою. Годя її за той час незвичайно зріло, вона вже заорудилася, а смілість виступу, з якою вона виступала, вплинула на те, що голосом вона виконала певно і легко, а інтерпретація скандально і невимушена. Виконані пісні особливо "Мелодійні пісні любові" Невака і Барвінського. Найліпша в полє косарі" вказали нам, що п. Парахоняківна є співачкою з великим засобом чуття і темпераменту.

Челіст п. Бережницький, звідний артист, відіграв і частку концерту Шопена і найліпші твори новітніх композиторів. В виконанні тих творів показав нам, що посідає всі прикмети артиста-челіста: т. є високу кваліфікацію, повний, глибокий, широкий тон і блискучу техніку. Особливо "кантателла", найліпша прикмета челіста, у п. Бережницькому виявлена.

П. Барвінський виступив тим разом як композитор і п'яніст. Про гру його не буду розписуватись, бо він має у нас вже вироблену славу, а присвяти кілька слів його композиціям. Виконав ним "преюдії" фортепянові, се відомі вчоткові проби його композиторської діяльності. Не мають спеціального характеру композитора, але зате незвичайно мелодійні, ніколи легкі до слуху, знаменито писані на фортепял, так, що півпати в них композитора-п'яніста.

Трій а-шопі, виконане композитером, н. п. Перфецьким і Бережницьким, се дальша фаза з розвитку його композиторського таланту. То вже річ більша підпора-кована вправила фортепялу. В ім позавує п. Барвінський свою фізичну так, що почувши се тріо відразу пізнає композицію Барвінського. Тут хоч не цілком, але бодай вчати пізнати вже українського композитора. Перша частина може трохи зарозуміла, але незвичайно оригінальна гармонізація і переходи, дуже гарні і мелодійні теми, дотури при тим слухачеві все щось нового і цікавого привнесають його до безпереривного звукового слухання. Тріо а-шопі, те перше в орудованні смичкових інструментів, перші проби висвободитись з звуку границь тонального мистецтва лише фортепянових річень, а ки-нувшись на ширше поле, котре провадить до симфонічних творів. Дятого в тріо тим на перші план вибігавсь партія фортепялова, де Барвінський вже певний себе, підчас коли до симфонічних інструментів відноситься з певною неспівністю. П. Барвінський то один з найспівнібішх українських композиторів, музично високо освічений, звідний не тільки музичним кругам української суспільности, але чеської і польської, і не далекій то час, коли він займе місце не лише в історії української музики але і всесвітній. Виконаве тріо було дуже добре.

П. Перфецький і Дрималик відіграли музичально і технічно дуже трудну Бетховенську сонату А-дур (жрайчеську). Саме ім п. Перфецького вважує за те, що виконав сонату було під кожним оглядом артистичне. Його виступ, шляхотний, м'який тон, а до того неспівчастий спокій цінують гру п. Перфецького. То музик поважний, не лакомий на востаннє ефекти. П. Дрималик своєю певною грою, пердиктою, граурною технікою показав нам, що доріс до тої трудної задачі, якої

підняв ся і що йому місце не тільки на пописах музичного Інститута, але і на концертах виповнених найбільше вимагуючою публікою. Се п'яніст незвичайно спосібний, з великою артистичною будучістю.

П. Туркевичівна, як акомпаніаторка тримала ся дуже добре. Не потребує більше славати як те, що добре акомпаніувати то не легка річ, бо треба бути дуже музичальним.

Наконець скажу ще кілька слів про уклад програми, котрій не був надзвичайно шасливий, бо невідповідне уложєне по собі творів класичних і новітних, робить в голові слухача такий хаос і втому, що не виходить він з концертної сали з таким настроєм як повинен і на яке виконавці заслугоють.

Фортепял був на концерт зовсім невідповідний.

Трас Шухевич.

НОВИНКИ. Львів, 14. мая. 1918.

— Відкриття "Свята Мира" в Чернівцях. З огляду на події на Україні "Свята Мира", яке мало відбутись 19. мая в Чернівцях, комітет для правнованя і гаданого свята рішив відложити на відповідний час. В день 19. мая відбуде ся в год. 1/28 вечером концерт в честь Шевченка, на котрий просить ся всіх явити ся. — За комітет: Др Артимович, голова. Ст. Марфіевич, секретарка.

— З університету. Лекції про початки письменства у Словян розпочне доц. др І. Свеніцький в середу 15. мая в сали III. о 2. год. викадром про ювілей чеського національного театру.

— Про пок. д-ра Володимира Білинського вишуть нам зі Збаражми: Др Володимир Білинський, прибувши перед 23 роками до Збаражя і почавши практику як лікар, рівночасно почав роботу і на народній ниві. Познайомившись з гуртком молодих людей, що вже почали освідомлюючи працю серед мас народних, з цілим жаром свого темпераменту кинулись у круговорот праці і боротьби з супротивними силами. Всі укр. товариства, які на протязі сего часу повстали в повіті, як то: Філія Народної Торговлі, Українська каса "Народний Дім", Філія Тов. "Просвіта", філія "Сільського Господаря" і т. т., при їх основинах і дельшеву розвиткові була діяльна і його рука. Та найбільше сили волі і енергії виявив пок. при заснованні в 1911 р. при укр. гімназії в Збаражх. Всі трудності подолані з удержанєм на приватні засоби і коштів сеї інституції умів своєю енергією оборотити і довести сю інституцію, як голова головного пов. комітету "Рідн. школи", аж до 4-ої класи. Війна дальший розвиток інституції спинила. Natura горча, поривиста, повна життєвої енергії, сама ривалась до чини, до праці, і нікому не дозволяла рук заложити. І в тім мабуть чи не найбільша втрата для повіту. Підчас російської інвазії лишив ся на місці і як лікар ніс поміч наседено у всяких недугах, ні день, ні ніч, ні погода, ні негоди його не спиняла, а велике його здоров'є, здавалось, не знало утєми. Не раз здавалось йому загарту епідемією тифу і інших хоріб, які у повіті проявлялись. Як Україна в 1916 р. московські чорносотенні власті арештували, але вдалось йому якось вимотатись від вислання в Росію. В війну, в час найбільшого людського горя, не одному і свому противнику свавар матеріялну поміч і не ври одній нагоді виявив високу благородність своєї душі. Відроджене укр. народу захопила душу пок. і весь його ум, і великими надіями жив і тішив ся про його кращу будучість. На востелі страшної недуги виривалась часто глибокі зітхання з горячим бжевом, а то із сльозами, — жити і видіти живими очима кращу долю свого народу. Заран першими блисками свободи нашого народу рвав ся до діла і нукав а те і сварив за апатию або труслівість всіх своїх товаришів-робітників. По поверненні австрійських властей, на приказ намісництва старство приділило йому як одинокому лікарю в повіті ф'зикат. В повіті в пару сєлах появив ся чорний тиф і покойний як лікар му-сів перший стати до боротьби з страшною епідемією. Убийчий свяжиль евідемії зломив його сиди в самім розквіті, в 49. році життя. По дев'ятиднейній медузі звикнув на віки свої очі. Втрату і жаль як лікаря для всіх без різниці народности, в втрату незвичайну для укр. суспільности виявили похорони, які відбулись дня 8. мая с. р. Велика маса людськх: української, польської і жидівської народностей, відпротиджала його тлінне тіло на вічний супокій з

правдивим, неминуемом жалем і сльозами. Превислуги пок. як громадянина-лікаря і народного діяча промовляли: перед домом пок. в. Ол. Заячківський, місцевий парох, а на кладовищі над гробом Амдр. Шмигольський. Легка йому земля за його труди, а за працю народною вічна пам'ять про него і його добрі діла. — Товариші праці.

— Український Робітничий Дім у Львові. Читальня просвіти ім. Івана Франка в таборі вк-селемців в Гмінаї на своїй останній загальній зборх вирішила дати весь свій маєток як ос-нований капітал на куплеке або вибудованє у українського Робітничого Дому у Львові. Також чит. Просвіти ім. Тараса Шевченка дала одну акцію "Українського Банку" у Львові на 400 К на ту саму ціль. На ліквідаційних зборах чит. ім. Івана Франка вибрано кураторію, що має заряджувати тим фондом і старати ся о його побільшенє. Підписана кураторія зложила в "Земельному Банку гіпотечному" у Львові грошу 3520 К, має одну акцію "Укр. Банку" 400 К і готівку 90 К 46 с. — разом 4012 К 46 с. Тепер звертають ся відписати до всіх працюючих людей Галичини і Буковини з зазивом, щобі хоч найдрібнішими датами причинили ся до зібрання такої суми грошей, щоби в столиці ав-стрійської України і українське робітництво ма-ло центр свого життя. Гроші треба салати на адресу "Земельний Банк Гіпотечний" Львів, Під-валє 7 для "Українського Робітничого Дому" у Львові. — Гмінд, 1. мая 1918. Анна Сирольська, Ірина Олеськова, Іван Вовчук, Гмінь Герасим-чук, Омелян Бачицький, Емануїл Санду і др Лев Ганкевич.

— Де Вельчевих парозіллях Урядів в Галичині. Всім відомо, які жертви понесли наші церкви в часі сеї війни. Між пошкодженими діями Би-страді займає одне з перших місць. З окрема єзуїтський деканат аруїнваний. Четвертина церков спалена, друга четвертина здемолювана, решта обробована. Людність в пошкоджені селах або в підземних військових крипках. Кождай душаастар обробований — декотрі комп-летно. В тих обставинах душі неврівно: нам нещасної кисти видіють на очі. Без церкви, без школи, без опіки батьків, виставлена через павні 3 роки на вередлю весенного терцу, а чет-вертий рік на крайшу нужду, незабувши чотури битви і три верезі інвазії, дитє наша моладіж. Під тими сумними вражіннями відбуло душевен-ствє єзуїтського деканата нараду дня 13. квіт-ня с. р., на котрій обіцяли нашим ухвал рішєно віднести ся в прошенєм до Всечесного Духовен-ства єзуїтських парохії о давнє дарування, або відпродажу по давнємних цінах неспотрібних їм уживаних посудів, книг, риз церковних і зсьо-го, що потрібне до богослужєма. Лискані інфор-мації і носили прєсьме адресувати: Уряд де-канальний Тязів, почта Станіславів. — О. Юстин Пруцк, парох Тязєва, завід. єзуїтського де-канату, о. Лазар Бєдмарук, о. Стефан Яськівич.

— Мілітаризація львівських залізниць. Цілий львівський залізничий персонал в зниклом вер-девалу дирекції змілітаризовано, так що в д-тепер підлягає він військєм судам. Провідників страйку узавнемо і висламо до їх кляр. Міні-стер залізниць, який прийав у Львові депутацію залізничників, заавив єм протівником мілітари-зації і обіцяв аривернути давній стан.

— Пригадують єм, що з днем 15. с. м. роз-починаєт ся у Львові ариготуваний курс до гімназії. Винис на сей курс іривітєс канцелярія Українського Педагогичного Товари-ства, вул. Мозьанького ч. 12 (партер) від год. 8—1 перед пол. і 4—6 по пол. — Головна Управа Українського Педагогичного Товариства.

— Польський банк в Харкові. З Харкове до-носять, що сновано там польський торговель-но-промисловий банк з основним капіталом 2 мільонів рублів.

— Квартанту для инабільних, осіб вертаючих з Рєвії, яку вони відбували до тепер у Львові, визєсно, а урядєво контуманійні табори в по-граєвичьх ставиз, з'яки вони можуть їхати прямо до своїх місцевостей. Цивільні владєнені одержують такєж в границьвизточєях квєрван-ти від військових команд харк.

— "Гурток української моладіжи" в Тернополі настав свою діяльність зимою 1918 р. До дня 7. мая дав гурток 7 вистав. Часть доходу ари-значав на ріжні цілі: на "Дім Просвіти" в Тер-нополі 402-34 К., на "Читальню Просвіти" в Тернополі 50 К., на "Захоронку" 130 К., на ин-валідів "УСС" 466-34 К. Крім сєго з кольд 294-20 К. зложено на "Дім Просвіти" в Терно-полі. "Гурток української моладіжи", видєчи занєпад української театральної штуки в Гали-чині і знаячи, яке велике значєня має театр в

